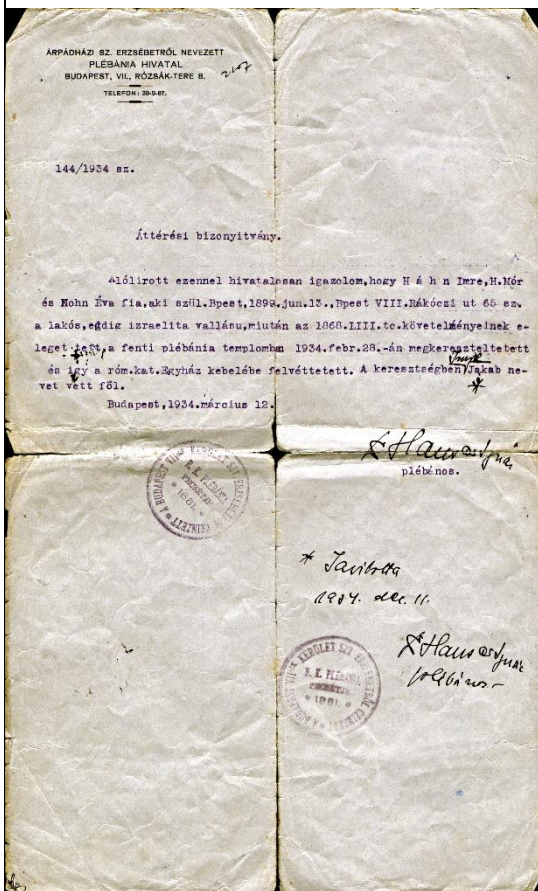

Sablon Centropa oktatási anyag készítéséhez

Alapadatok
<i>Projekt / Óraterv / Feladat címe: A két világháború közötti zsidóság helyzete Magyarországon</i> <i>Iskola: általános iskola, gimnázium</i> <i>Város: Miskolc</i> <i>Tanár(ok) neve: Vályné Gál Csilla</i>
Részvevő diákok
<i>Diákok száma: bármennyi</i> <i>Életkor: 13 és 16 év</i> <i>Évfolyam: 11. évfolyam</i>
Pedagógiai célok
<i>Milyen problémára, kihívásra reflektál a foglalkozás? Mi az óra központi kérdése?</i> <i>A két világháború közötti zsidóság helyzete Magyarországon</i>
<i>Milyen tantervi követelményekhez kapcsolódik az óraterv?</i> <i>Magyarország az 1930-as években</i>
<i>Milyen tudást, ismeretet szereznek a diákok az óra során?</i> <i>a zsidóság jogfosztása, zsidótörvények</i>
<i>Milyen készségeik, kompetenciáik fejlődnek?</i> <i>forráselemzés, következtetések levonása, tananyag gyakorlatban való alkalmazása, vitakészség, önálló véleményalkotás, szociális tanulás</i>
Alkalmazott segédanyagok és eszközök
<i>Milyen segédanyagokra, eszközökre lesz szükség az óra során? (pl. Centropa filmek, interjúk, egyéb)</i> <i>Sorold fel őket minél részletesebben, és ahol lehet, használj linkeket is.</i> <i>https://www.centropa.org/hu/biography/hamos-imrene</i>
A foglalkozás / projekt / feladat menete lépésről lépésre
<i>Tervezett tevékenységek, időbeosztás:</i> <ol style="list-style-type: none">
1. Az Imrédy-kormány tevékenységének bemutatása
2. Az első zsidótörvény – értelmezés, tiltakozások
3. A Teleki-kormány, a második zsidótörvény
4. Hogyan próbálta elkerülni a megkülönböztetést a hazai zsidóság? A Hámos család példája Hámos Ilona visszaemlékezéséhez kapcsolódó feladatok alapján:
5. A zsidótörvények alkalmazásával kapcsolatos feladat

A feladat a zsidótörvények alkalmazásához kapcsolódik. A források és ismereteid alapján válaszolj a kérdésekre!

„A férjem Hahn Imre volt. A nevünk 1934-ben Hámosra változott. Ezt a férjem csinálta. Körülbelül akkor, amikor kitértünk, de lehet, hogy már valamivel előbb is. ... Mi ki voltunk keresztelkedve a férjem hivatala miatt. Ez állami vállalat volt. És piszkálták a munkahelyén. És volt jóakarója, egy kollégája, aki erőszakolta, hogy keresztelkedjen ki, hogy akkor nem lesz semmi bajunk. 1934-ben már azért a zsidókat nem látták szívesen. És a munkahelyét szerette. A budapesti Rózsák tere templomban lettünk megkeresztelve. Az idősebbik lányom Marika 10 hónapos volt, ő 1933-ban született. Ő is kikeresztelkedett, a Judit lányom kereszténynek született 1935-ben. A keresztapánk volt ott csak ott. Nem is volt keresztanyánk. A férjemnek ez a kollégája egy idősebb, nagyon vallásos ember volt, ő volt a keresztszülőnk. Nem hiszem, hogy hittanra járnunk kellett volna. Katekizmust vagy nem tudom mit, valami könyvet kaptam, és azt elolvastam. Annyira nem volt ez [a kikeresztelkedés] téma, és nem is jöttünk össze keresztény emberekkel, hogy amikor Judit megszületett, azt sem tudtuk, hogy ki legyen a keresztszülő. Akkor zöldkeresztes védőnők voltak [lásd: Zöldkereszt], akik a terhes nővel meg a gyerekekkel foglalkoztak, és megkértem a zöldkeresztes nővért, hogy vállalja el. És ő lett a keresztanyja. A megkeresztelésre nem is emlékszem. Nem volt ünnepség.”
<https://www.centropa.org/hu/biography/hamos-imrene>

A „kikeresztelkedés”, az izraelita felekezet elhagyása csekély arányban jellemezte a magyarországi zsidóságot. Az 1930-as évek elejétől azonban tapasztalható volt a zsidó vallástól való elfordulás jelensége, amelytől (az asszimiláció sajátos formájaként) az érintettek társadalmi kezelésük módosulását várták.[1] Az átkeresztelkedésben formát öltő asszimilációs vágy háttérében a zsidó léttel járó hátrányok elkerülésének a szándéka rejlett. Bár a

keresztelés az érintettek társadalmi megítélését legtöbbször nem javította, olykor azonban elháríthatta a szakmai vagy az iskolai karrier előtt álló akadályokat. A folyamat az antiszemita törvényhozás hatására természetesen felgyorsult, bár a kikeresztelkedés érvényességét (és ezáltal hatékonyságát) az egyes zsidótörvények eltérően szabályozták.
https://www.uni-miskolc.hu/~egyhtort/cikkek/kfarkas-kikereszt.htm#_ftn11

Segítségül használja a következő tankönyvi lecke törvényekre vonatkozó forrásait:

https://www.nkp.hu/tankonyv/tortenelem_11_nat2020/lecke_06_022

1. Vonatkozik-e a Hámos családra az első zsidótörvény?

Mivel valószínűleg 1934-ben már kikeresztelkedtek, ezért nem vonatkozik rájuk az 1938. május 29-én megjelent törvény. A korlátozások alól mentesültek a hadirokkantak, a hősi halottak özvegyei és gyermekei, valamint akik 1919. aug. 1. előtt tértek át valamely más bevett felekezetbe.

2. Ha nem keresztelkednek ki, maradhatott volna-e Hámos Ilona férje, Hámos Imre a munkahelyén? Válaszodat indokold!

Nem biztos, hogy maradhatott volna. A törvény szerint az értelmiségi és szabadfoglalkozású pályákon *kamarák* (sajtó, ügyvédi, orvosi stb.) felállítását rendelte el, ahol a tagok max. 20%-a tartozhatott az izraelita hitfelekezethez. Ez az arányszám vonatkozott a vállalati értelmiségi munkakörökre is. Ha Hámos Imre munkatársai többségében nem zsidó származásúak, és ő belefér a 20%-ba, akkor maradhat.

3. Zsidónak minősül-e a család a második zsidótörvény szerint? Válaszodat a tankönyvi törvény szövege alapján indokold!

Igen. 1.§ miatt.

6. A kikeresztelkedés dilemmája: feladat – csoportmunka

Olvassátok el Hámos Iona visszaemlékezését, majd válaszoljatok az alábbi kérdésekre! Vitassátok is meg azokat!

„Én nem is akartam. Az édesanyám nem nagyon, de elég vallásos volt. Nem viselt parókát, mint például az ikertestvére, de megtartotta a péntek esti gyertyagyújtást. És én ebben a vallásban nevelkedtem, erre a hittanra jártam, azt jobban tudtam, mint a keresztény hittant. A férjemnek az volt a kívánsága, hogy asszimilálódjunk. És én nem akartam, és nagyon hosszú ideig vitakoztunk rajta, én azt mondtam, hogy én abba beleegyezem, hogy a gyerekek is legyenek keresztény hiten, de én nem akartam. De azt mondta a férjem, hogy nem nevelhetünk kétféle gyereket a családban – mert akkor úgy volt, hogy a fiú keresztény, a lány zsidó [lett volna]. [Az akkori magyarországi törvények értelmében a vegyes házasságban születő gyermekek esetében a fiúk az apjuk, a lányok pedig az anyjuk vallása szerint lettek bejegyezve. – A szerk.] És annyira erőszakolta ez a kollégája a férjemet. És a végén mégis csak bedőltem ennek.

Természetesen minden tőlem telhetőt megtettem, különösképpen, amikor iskolába kerültek a kislányok, hogy megfelelő vallásos nevelést kapjanak; templomba jártam velük, elsőáldozók voltak stb. De én sokat nem tudok a keresztény vallásról azóta sem. És nagyon háborogtam a háború alatt, hogy milyen pápa az, aki hagyja, hogy a keresztvíz, ami minden bűnt lemos, a zsidókról nem mosta le azt, hogy zsidók voltak. A kikeresztelkedett zsidók éppúgy üldözöttek voltak, mint a nem kikeresztelkedettek. Szerintem a férjemnek is csak formáság volt [a kikeresztelkedés]. Ő még a templomba se járt sose. Soha nem jött el a templomba. A férjem édesanyja egyáltalán nem volt vallásos. Neki teljesen mindegy volt ez. A katolikus vallásból azt tartottuk, amit a zsidók is tartanak, hogy karácsony meg húsvét, ajándék meg karácsonyfa.”

1. Kik támogatták a család kikeresztelkedését?
2. Milyen volt a rokonok reakciója?
3. Miért egyezett bele Iona a kikeresztelkedésbe?
4. Mivel indokolja Iona, hogy ő nem akar kikeresztelkedni?
5. Ti mit tennétek az ő helyében?
6. Jól döntött-e a család?

7. A csoportok összefoglalják a kérdésekkel kapcsolatos véleményeket
8. Házi feladat: Találkozhatsz-e a mai korban kirekesztéssel? Milyen formában? Gyűjts erre példát! lehet történet, film, plakát, könyv stb.
9. Összegzés, értékelés, lezárás

Stb.

Végeredmények, produktumok

Mi az óra eredménye? Elkészül-e valamilyen kézzel fogható produktum?

Egy család történetén keresztül a zsidóság jogfosztását bemutatni. A tanulók a személyes történet alapján megismerkedhetnek és megvitathatják azt a dilemmát, amit egy vallását elhagyó, egy idegen vallást kényszerből felvevő család átélhet.

Dokumentáció

Dokumentáljátok valamilyen formában az órát (pl. fotók, videók, esszék, stb.)? Ha igen, örömmel vesszük, ha elkülditek nekünk.

Értékelés

Hogyan fogod értékelni a diákok munkáját?

A zsidótörvények alkalmazásához kapcsolódó feladatot közösen ellenőrizzük, megbeszéljük a helyes megoldást.

A kirekesztés dilemmájához kapcsolódó feladathoz kapcsolódóan az önálló véleményalkotás bátorságát, a csoportban való aktív részvételét értékelem. A csoport munkáját a csoportok értékelik.

Egyéb

Van-e bármi, amit hasznos tudnunk erről az óratervről?